

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 91

Číslo: 40

2. října 2011

Cena: 7 Kč

SEKTA A ČLOVĚK V NÁROČNÉ ŽIVOTNÍ SITUACI

Pod pojmem sekta si většina lidí představí skupinu (často náboženských) fanatiků vedenou despotickým krutovládce se sebevražednými tendencemi. Ruku v ruce s tím jde názor, že do sekty vstupují jen duševně nevyrovnaní lidé. Mnohdy ale taková sekta není spolkem nebezpečným pro společnost a ani její členové nejsou nesvéprávní lidé s podprůměrnou inteligencí. Jejich vstup do sekty je podmíněn mnoha různými vlivy.

Sekta byla v původním významu skupina náboženského nebo politického charakteru, která se oddělila od již fungující větší skupiny následkem rozdílnosti v základní nauce. V dnešním sociologickém kontextu je sekta chápána spíše jako uzavřené a elitářské hnutí s vlastními pravidly, které splňuje tyto podmínky:

- * žijící charismatický vůdce
- * autoritářská struktura
- * neměnná pravidla

Církev je dnes chápána jako společenství křesťanů. V širším kontextu je církev druh náboženské organizace, která spojuje přívržence určitého náboženství na základě společné víry. Ernst Troeltsch vymezil základní znaky a rozdíly sekt a církví takto:

- * členové sekty jsou víceméně konvertité, kdežto členství v církvi je dáno následkem evangelizace členů rodiny
- * členství v sektě je exkluzivní, členství v církvi inkluзивní
- * pro sektu je typický náboženský partikularismus, pro církev naopak universalismus
- * sekta je spíše malá skupina; církev má širokou strukturu

* v sektě je spása podmíněna morální čistotou a askezí, kdežto v církvi je spása podmíněna „Boží milostí“

* sekta zaujímá vůči společnosti spíše nepřátelský postoj, naopak církev dbá na přizpůsobování a kompromisy John Hochman, profesor klinické psychiatrie lékařské fakulty univerzity v Los Angeles, vnímá vůdce sekty jako: „podmanivého člověka, který se chová a mluví velice přesvědčivě a chce k sobě lidi připojovat...“ Vůdci náboženských sekt o sobě často prohlašují, že jsou bohy nebo božími posly na zemi. Jsou přesvědčeni o své neomylnosti a většinou o sobě tvrdí, že mají zvláštní nadání nebo talent zacházet se silami, s nimiž běžní lidé zacházet nedokáží.

Max Weber pak v rámci sociologického dělení panství rozděluje mocenskou strukturu na panství tradiční, legální a charismatické. Takové dělení je v současné době používáno také k popisu vývoje náboženských hnutí. Tradiční panství odkazuje na zvyk či tradici, legální na moc zákona, avšak charismatické panství zvyky i zákon popírá. Charismatické panství se odvolává na sílu charismatu a je typické pro většinu nových náboženských hnutí.

Podle výzkumů psychologa George Swopa se většina lidí připojí k sektě ze zvědavosti nebo kvůli hledání vlastní identity. Další pak začleněním do sekty sledují získání nezávislosti nebo odpovědi na duchovní otázky. Ačkoli ke vstupu do sekty mají různí jedinci různé podněty, jedním z hlavních důvodů je vstup následkem dlouhých důvodů je vstup následkem dlouhých

Dokončení na str. 3

ZPROSTŘEDKOVAT REFORMACI I TURISTŮM

Českokobratrská církev evangelická zahájila v květnu minulého roku projekt „Zachování odkazu památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“, jehož hlavním cílem je vytvoření nového produktu cestovního ruchu v oblasti církevních památek pro naše návštěvníky i turisty ze zahraničí. Jak jsme již v Českém zápase informovali, tento projekt by měl přiblížit památky reformace od těch nejstarších až po ty současné včetně nabídky

doprovodných služeb, tj. kulturních a volnočasových aktivit, i zprostředkovat další služby, jako např. ubytování. Je financován z dotačního programu Evropské unie - Integrovaný operační program, z oblasti podpory „Národní podpora cestovního ruchu“ a jeho partnerem je Ekumenická rada církví v ČR.

Jak se doposud podařilo naplnit záměry projektu shrnul prezentace spojená s tiskovou besedou, která se konala 21. září v mediálním centru Orbis. Setkání se zúčastnil Joel Ruml, synodní senior ČCE a předseda Ekumenické rady církví, koordinátorka projektu Janka Haluková, členka týmu Monika Voženilková, Jakub Hlaváček z agentury Czech Tourism a řada dalších hostů, kteří se podíleli na některém z výstupů projektu. Joel Ruml na začátku shrnul základní informace o projektu, jeho smysl i fakt, že za prvé otevírá okno do české reformace, jež byla přelomovým zásahem do dějin i do české osobnosti (člověk je pozván do bohoslužebného dění) a za druhé zpřístupnil české veřejnosti konkrétní doteky s českou minulostí – skrze jednotlivé objekty. Janka Haluková informovala o cílech i způsobu realizace jímž jsou výstupy v podobě informačních letáků obecně o projektu i o místech, na která se zaměřil, plakátů „TOP 15“ s nejzajímavějšími památkami z každého kraje, map farních sborů a památek ČCE ve čtyřech jazycích, dále o zprovoznění webových stránek www.pamatky.cz.eu, promočních aktivitách (veletrh MADI travel Market 2010, Kirchentag Dresden 2011; chystá se prezentace na veletrhu v Lipsku) a vydání pěti tisíc kusů publikace Dědictví reforma-

ce – po stopách památek reformace v České republice, opět v českém, německém, anglickém a francouzském jazyce. Knihu doplňuje hlavní výstup projektu, k jehož uvedení bylo celé střední setkání zaměřeno - kapesní Průvodce po stopách památek reformace v České republice, který byl vydán v červnu v nákladu deset tisíc ks. Tento pozoruhodný atlas, který představila autorka textů Monika Voženilková, je určen zájemcům o české historické památky – zejména evangelické kostely, toleranční modlitebny i další, bohužel doposud opomíjené stavby stojící většinou stranou turistů. Kniha či spíše knižička – její formát je skutečně kapesní, doslova a do písmene - mapuje 64 památek ze všech krajů naší republiky a jejím obsahem není jen charakteristika samotné stavby, ale jelikož myslí na obyčejného turistu – jak upozornila přítomná Eva Melmuková, také popis cesty k místu a další tipy na výlety a zajímavosti v okolí. Například, zavítáte-li do Třebochovic pod Orebem, zjistíte, že můžete navštívit nejen zdejší novorozmánský evangelický kostel, ale i muzeum betlémů přímo v místě, památník bitvy u Chlumu, zámek Opočno a skanzen v nedalekých Krňovicích.

O koncepci „náboženské turistiky“ promluvil v závěru Jakub Hlaváček z České centrály cestovního ruchu, která vnímá problematiku především z hlediska ekonomického v souladu s vizí nabídky českého „sakrálního bohatství“ věřícím turistům. Závěrečná diskuse ukončila setkání, z něhož si přítomní odnášeli Mapu farních sborů a památek a kapesního průvodce.

Klára Břeňová

Dopis k 70. výročí úmrtí Františka Bílka

Vážené sestry a vážení bratři,

v říjnu tohoto roku uplyne 70 let od úmrtí umělce a mystika Františka Bílka (6. 11. 1872 – 13. 10. 1941). Bílkova tvorba vyvěrá z náboženské a duchovní inspirace. Ježíš Kristus jako Syn člověka se stal ústředním motivem celé jeho tvorby. Jeho osobitě ztvárněný ukřižovaný a vítězný Ježíš Krista je umístěn v katedrále sv. Víta v Praze, ale nachází se i ve sborech Církve československé husitské. Bílkovo umělecké dílo s biblickými obrazy i náměty z období české reformace obohacuje liturgický prostor řady našich sborů. Tento umělec projevoval vřelý vztah k naší církvi a podílel se na jejím poslání a aktivitách se svou rodinou. V časové blízkosti jeho výročí vzpomeňme ve svých náboženských obcích, zvláště tam, kde je umístěn některé z jeho děl, ve věčné modlitbě při bohoslužbě tohoto umělce spjatého s Církví československou husitskou. Prosme v přímlyvných modlitbách za rozvíjení daru umění a tvořivosti v naší církvi i v přítomné době. Vždyť křesťanská víra a náboženství se projevují také uměleckou tvořivostí a předáváním kulturních hodnot v nových formách. Vážme si kvalitních umělců, kteří svým uměním sloužili a slouží k šíření poselství evangelia a rozvíjení trvalých duchovních hodnot.

Umělec Františka Bílka si připomeneme u příležitosti jeho výročí při bohoslužbě dne 9. října od 9 hodin v Husově sboru v Českých Budějovicích. Tomuto sboru vtiskl jedinečný charakter souborem svých sochařských a výtvarných prací. Ve výroční den jeho úmrtí 13. října se uskuteční setkání v jeho pražské vile s ateliérem od 16 hodin a koncert duchovní hudby od 18 hodin v kostele Jana Křtitele Na Prádle v Praze na Malé Straně. V tomto sboru působil šířitel jeho díla bratr farář Bohuslav V. Lohniský. Dne 23. listopadu se bude konat konference ve Sboru Gustava Adolfa Procházky v Praze - Karlíně od 10 hodin.

František Bílek je pro nás stále inspirující osobností svým hlubokým duchovním životem, originálními mystickými vizemi, svou rozsáhlou tvořivostí a nezměrnou pílí. Všemi těmito akcemi chceme vyjádřit vděčnost Bohu za tohoto umělce, jehož dílo nás přibližuje k jeho Světlu, Pravdě a Životu.

V září L. P. 2011

Tomáš Butta
patriarcha

150 LET OD NAROZENÍ F. DRTINY

(* 3. 10. 1861 Hněvšín u Slap, + 14. 1. 1925 Praha)

„Profesor František Drtina byl dobrý a poctivý člověk a takové je i jeho dílo,“ napsal v roce 1926 jeho vydavatel Jan Laichter.

Jsou tři základní oblasti, jež lze rozlišit v celoživotní práci Františka Drtiny: významné filosofické dílo, pedagogické úsilí o reformy českého školství a politickou činnost, ve které byl vždy důsledným stoupencem Masarykovy politiky.

Narodil se jako první syn v rodině drobného rolníka v Hněvšíně u Slap. Po základní škole odešel v roce 1872 do Prahy na akademické gymnázium, kde získal široké vzdělání. Kromě klasických ovládal i pět moderních evropských jazyků, jejichž znalost prohloubil i studiem klasické filologie na pražské universitě v letech 1880-86. Krátce vyučoval na gymnáziu v Praze, ale již roku 1889 po složení doktorátu z filosofie odjel na studijní cesty (Švýcarsko, Německo, Francie, V. Británie).

V této době se Drtinův zájem definitivně přesunul z filologie na otázky

filosofické. Proto se roku 1891 habilitoval v tomto oboru a přednášel na filosofické fakultě. Navázal tak na úsilí nečetné předchozí generace, kam patřil například František Čupřík či J. Durdík. Velmi pilně pracoval i v Jednotě filosofické a v redakci Athenaeum. Úspěšná habilitace z pedagogiky (1897) mu o rok později přinesla jmenování mimořádným profesorem filosofie a pedagogiky na Karlově universitě (v letech 1905-06 byl zvolen děkanem Filosofické fakulty University Karlovy).

František Drtina má velký podíl na popularizaci vědy a v osvětě. Byl spoluzakladatelem a redaktorem filosofického časopisu Česká mysl a časopisu Pedagogické rozhledy. Když roku 1902 přednášel v Olomouci svůj "humanitní program výchovný", který prosazoval kromě řady dalších požadavků i přístup žen ke vzdělání, převedl tak své filosofické myšlenky do skutečného života. Nutnost všestranné výchovy k humanitním ideálům, jako je náboženská tolerance,

lidskost, porozumění atd. odráží jeho filosofii "etického humanismu", navazující na dílo Chelčického, Komenského a dalších.

Jeho hlavní prací je Myšlenkový vývoj evropského lidstva (I., II., 1914, 1926), podávající nejen přehled dějin filosofie, ale i rozbor základních otázek a problémů této vědy.

František Drtina byl i autorem části rámcového programu realistické strany (tzv. české strany lidové) z roku 1902. Do profesionální politiky vstoupil roku 1907, kdy získal poslanecký mandát do říšské rady za okres královéhradecký. Ten si podržel do roku 1911. V letech 1. světové války byl zapojen do činnosti Maffie. Po Masarykově odchodu do exilu se také ujal vedení Nové doby, jejímž byl ostatně spoluzakladatelem. Krátce po vzniku samostatného státu byl jmenován státním tajemníkem ministerstva školství, kde působil do roku 1921. V tomto roce opustil Drtina veřejný život a vrátil se zpět k vědecké práci, která byla přerušena těžkou chorobou, jež ukončila jeho život roku 1925.

Navzdory tomu, že činnost Františka Drtiny ocenil i jeho ideový odpůrce Zdeněk Nejedlý, bylo jeho jméno i pedagogické dílo v letech totality tabuizováno. Svůj podíl na tom jistě měly i osudy jeho syna Prokopa Drtiny, který se věnoval politické dráze a patřil k předním odpůrcům komunistického režimu.

(red)

Vzpomínka na TGM

Tento krásný dopis s osobní vzpomínkou mi přišel po mé přednášce v Českém centru v Bratislavě.

Jan Hradil

To kalné ráno, to si pamatuj, mé dítě...

14. září 1937

Jako každé ráno odcházím po snídani do školy – vzdálené 20 minut. Je dost sychravo a kupodivu svítí pouliční lampy...“ asi večer zapomněli zhasnout“... napadá mě jako první myšlenka. Ale po příchodu do školy se dovídáme, že světla svítí za zemřelého prezidenta Masaryka. Nálada v naší dívčí třídě (3. ročník) je smutná, některé z nás pláčou. Byly jsme vychovávány k lásce a účtě k TGM nenásilným laskavým slovem. Prezident byl pro nás tatíčkem – oslavovaly se jeho narozeniny a současně i jmeniny 7. března jako státní svátek. Pořádaly se i akademie, kde se zpívaly jeho oblíbené písně a přednášely básničky. Již od r. 1935 jsme věděli, že se pro nemoc vzdal prezidentského úřadu, ale setkání se smrtí bylo velice bolestné. A nejen pro nás děti – po ulicích chodili smutní i dospělí, mnozí si na znamení smutku dali černou pásku přes rukáv. Celé město bylo zahalené do vlajek na půl žerdi a připravovalo se důstojné rozloučení. Prezidentovo tělo bylo vystavené na Hradě na katafalku, v květech a obklopené čestnou stráží z legionářů, hradní stráž, Sokolů a významných osobností. Pro občany bylo zorganizované poslední rozloučení. Na tramvajové stanici Dlabáčov bylo výchozí místo. Od časného rána se tam shromažďovaly zástupy lidí, mladí, staří, z Prahy i z okolí, kteří důstojně a s úctou šli dát poslední sbohem svému prezidentovi. Po několika hodinovém posouvání jsme se konečně setkali s květy a strážemi obklopenou rakví. Vzpomínám na tiché dojetí davu a na slzy nejen moje.

V den pohřbu prošel smuteční průvod Prahou na Wilsonovo nádraží, odkud byl vypravený vlak do Lán – místa posledního odpočinku TGM. Na otevřené plošině vagonu – opět mezi květy a strážemi – jsme pohledem s maminkou pohládily naši historii. Vlak pomalu opouštěl Prahu a lidé stále plní smutku se rozcházelí do svých domovů. Lidé, kterým smutek hleděl z tváří, se nemuseli převlékat do uniforem a košil různých barev, jak bylo později zvykem. Byl to smutek civilní, opravdový smutek za člověka, za člověka formátu TGM. Všechno je zachyceno na filmech a fotografiích – moje popisování je jen malou špetkou vzpomínek.

Přikládám ještě malý obrázek TGM, který jsme na znamení smutku nosili v klopě kabátu. Je sice trochu zašlý časem, ale maminka ho měla po celou dobu války připíchnutý napínačkem za uloženým prádlem.

Dnes, s odstupem skoro tří čtvrtin století, se už těžko hledají slova, ale stále si umím vybavit pocity, které mě zaplavily. Prožili jsme od té doby devět různých politických systémů, které nám nabízely nejrůznější „osobnosti“, ale ten čistý dojem, který vyvolávala postava TGM, jim chyběl. Byli jsme dlouhá léta izolováni od jakýchkoliv vzpomínek, ale 7. března jsem nikdy bez vzpomínky neobešla.

Zůstaly nám knížky – hlavně Čapkova „Hovory“, které nám ho vracely. Na mě udělalo silný dojem Masarykovo vyjádření o tom, kolik trápení a bezesných nocí mu vždy připravil podpis rozsudku smrti... a byla doba, kdy to následovně v jeho funkci dělali jako na běžícím pásu.

V roce 1997 jsem si koupila knihu „Proč se neřekne pravda?“ sestavenou ze zápisů dr. Schenka a seznámila se s lidskou „obyčejností“ velkého muže. Tolik o TGM.

Věra Řežábková

**Na opravy a údržbu
Památníku Mistra Jana Husa v Husinci
můžete přispět i vy na účet:**

43-570420277 / 0100

Variabilní symbol: 9 + číslo náboženské obce

SEKTA A ČLOVĚK V NÁROČNÉ ŽIVOTNÍ...

Dokončení ze str. 1

podobného stresu nebo frustrace. Podle psychologů, kteří se zabývají problematikou sekt, ke vstupu do sekty inklinují jedinci následkem těchto situací:

- * potřeba ptát se a dozvědět se odpovědi
  - * otřesená sebedůvěra
  - * nejistota při řešení situací
  - * nejistota ohledně víry nebo osobních hodnot
- Zvláště náchylní jsou pak dospívající, kteří vstup do sekty zvažují z těchto důvodů:
- * rozvod rodičů
  - * smrt blízkého
  - * zklamání v lásce
  - * změna školy
  - * krize identity

Podle statistik je zhruba polovina členů sekt ve věku mezi 18 a 25 lety.

Stejně jako v období dospívání se mohou v nejistotě nebo pocitu nespokojenosti se sebou samými ocitnout jedinci, kteří prožívají tzv. krizi středního věku. Nejsou schopni čelit stupňujícím se nárokům společnosti, připadají si staří, osamělí nebo zbyteční. Socializace je jednou ze základních potřeb člověka a členství v sektě takovým lidem na první pohled dává prostor k nabytí sebedůvěry a získání pocitu začlenění.

Téma sekt a nových (náboženských) hnutí obecně je v poslední době hojně diskutované. Nemalý podíl na tom mají jistě média, která do obecného

povědomí zprostředkovávají přešlší informací; téměř vždy se však veřejnost dozvídá zejména o těch tragických případech – zpočátku nestranný člověk tak rychle získává iluzi: sekta = zlo. Nemusí tomu tak vždy nutně být – nicméně sekty mají v současné době spíše špatnou pověst.

Co se týče otázky člověka v těžké životní situaci a možnosti vstupu do sekty, není to tak, že takový člověk musí být nutně „zbaven smyslů“ nebo „úplný blázen“. Sekty mají tendence představovat se jako společenství, které nezištně pomůže vyřešit stávající problémy, odpovědět na otázky bytí a víry apod. Takový člověk pak přirozeně zvolí možnost začlenění se mezi „přátelskou“ komunitu – podle mého názoru je však v rámci stresových situací lepší využít služeb kvalifikovaného odborníka nebo zaměřit se na nějakou vlastní meditaci nebo posilování osobní víry – protože motivace jedince „vyřešit své problémy sám“ má také určitou váhu při rozhodování, člověk často věří, že členstvím v sektě se jeho problémy vytráčí.

Myslím, že sekty skutečně využívají momentálních duševních „slabostí“ člověka k získání nových členů; takové jednání jistě patří k mocenským manipulacím sekt. Obecně nevidím členství v hnutí, které není nějak extrémisticky orientované, jako nutné negativum, ale přesto by měl být člověk primárně vázán na rodinu a blízké přátele a především na sebe a svoje

vlastní přesvědčení místo na členství v hnutí s politickým nebo náboženským podtextem.

Sekty využívají právě toho, co lidem zásadně chybí. Dávají pocit:

- * jistoty
- * pevných hodnot
- * přátelské prostředí

Nechají si však za to drazo zaplatit: vysokými finančními částkami, často až do úplné hmotné závislosti nově přibylého člena

* naprostou odevzdaností: psychickou, lidskou; izolují člověka od původní rodiny, od přátel, v podstatě ho zbaví vnitřní svobody (pokud se vzbouří, může doživotně trpět traumatem zrahy, pokud ne přímo výhrůžkami někdejších „přátel“)

Svoje metody drží ve skrytu, odhalují maximálně jen příští krok; co by člověka zajímalo, odsouvají, až bude „zasvěcenější“ – nehrají tudíž otevřenou hru, ale manipulují.

Jarmila Šenková

Použitá literatura

- Kay Marie Porterfieldová, O sektách, Praha: Nakladatelství Lidové noviny 1997
- Dušan Lužný, Nová náboženská hnutí, Brno: Masarykova univerzita 1997
- V. P. Borovička, Sekty satanských bohů, Praha: Erika 2002
- Kolektiv autorů, Nový akademický slovník cizích slov, Praha: Academia 2006
- <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/193490-sekta>

